

Nader onderzoek dassen

Deventerstraat 550, Apeldoorn

COLOFON

Nader onderzoek dassen, Deventerstraat Apeldoorn

OPDRACHTNEMER	idverde Advies Prins Willem Alexanderlaan 141 7311 SV Apeldoorn T 055 312 40 70 E adviesapeldoorn@idverde.nl
OPGESTELD DOOR VRIJGEGEVEN DOOR OPDRACHTGEVER	<div>Adviseur ecologie)</div> <div>(Adviseur ecologie)</div> <div>Grehamer & Company t.a.v. <div></div></div> <div>Kerklaan 33</div> <div>7311 AB Apeldoorn</div>
PROJECTNUMMER	725240179
STATUS	Concept
VERSIE	1.0
DATUM	27-11-2024

Copyright 2024 idverde. Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of enige andere manier zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van idverde. idverde is niet aansprakelijk voor eventuele schade ontstaan bij gebruik van gegevens uit dit rapport.

In deze rapportage is gebruik gemaakt van gegevens van de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF). Op deze gegevens rusten auteursrechten. Het schriftelijk of digitaal delen of publiceren van (een deel van) de gegevens uit de NDFF is niet toegestaan zonder toestemming van BII12, uitgezonderd aan bevoegd gezag in het kader van een vrijstellings- of ontheffingsprocedure of voor intern gebruik van de opdrachtgever voor de duur van het betreffende project. idverde is niet aansprakelijk voor vervolgschade, alsmede schade die voortvloeit uit toepassingen van de resultaten van de werkzaamheden, kaartmateriaal inclusief getoonde begrenzingen of andere gegevens verkregen van idverde Advies. De opdrachtgever vrijwaart idverde Advies dan ook voor aanspraken van derden in verband met deze toepassing.

idverde Advies is lid van het Netwerk Groene Bureaus, brancheorganisatie voor kwaliteitsbevordering en belangenbehartiging van ecologische adviesbureaus. Hierdoor zijn wij goed op de hoogte van de nieuwste ontwikkeling op het gebied van ecologie en wetgeving. Door de inzet van conform de wet ter zake kundige ecologen, waarborgen wij daarnaast onze onderzoekskwaliteit. Omdat ecologisch (veld)onderzoek een momentopname is, kan aanwezigheid van beschermde soorten soms niet worden uitgesloten of bevestigd. Daarnaast is de natuurwetgeving aan verandering en jurisprudentie onderhevig. idverde Advies is niet aansprakelijk voor de gevolgen van onverwacht verschijnende of verdwijnende flora of fauna, noch voor de gevolgen van veranderende wetgeving of jurisprudentie.

INHOUDSOPGAVE

COLOFON	2
1.1 Aanleiding	4
1.2 Plangebied	4
1.3 Leeswijzer	5
2. ONDERZOEKSMETHODE	6
2.1 Nader onderzoek dassen	6
2.1.1 Sporenonderzoek	6
2.1.2 Cameraonderzoek	6
3. ONDERZOEKSRESULTATEN	7
3.1 Sporenonderzoek	7
3.2 Cameraonderzoek	8
3.3 Conclusie	8
4. EFFECTBEOORDELING EN TOETSING AAN DE OMGEVINGSWET	9
4.1 Flora- en fauna-activiteit	9
4.2 Das	9
5. CONCLUSIE EN ADVIES	10
5.1 Das	10
5.2 Advies vervolgstappen	10
6. LITERATUURLIJST	11
BIJLAGE 1 - WETTELIJK KADER	12
BIJLAGE 2 - FOTO'S PLANGEBIED	13
BIJLAGE 3 - FOTO'S CAMERAONDERZOEK	15

1. Inleiding

Dit hoofdstuk gaat in op de aanleiding en doelstelling van het nader onderzoek naar dassen. Eveneens is hier een beschrijving van het plangebied en de directe omgeving gegeven.

1.1 Aanleiding

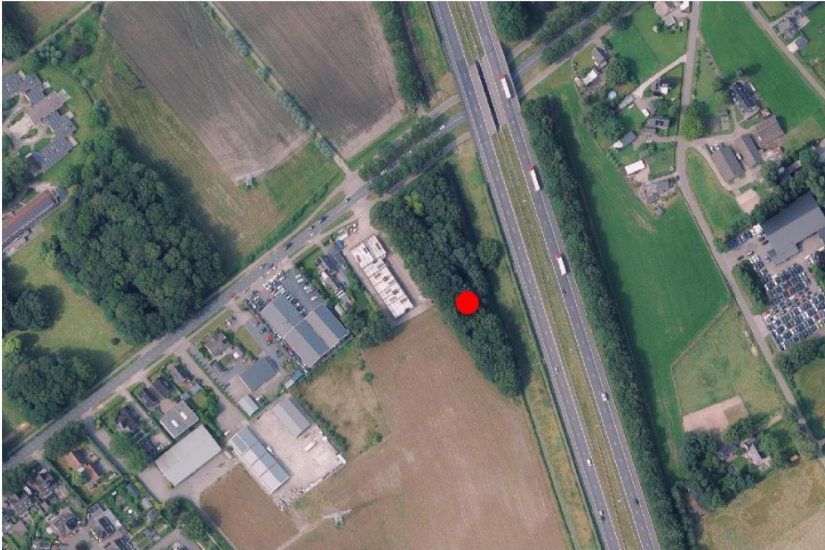
Grehamer&Company heeft de locatie gelegen aan de Deventerstraat 550 te Apeldoorn aangekocht met het oog op de herontwikkeling naar een bedrijventerrein. De grond is in het verleden in gebruik geweest voor een agrarische functie. Na overleg met de gemeente is gebleken dat de gemeente een nieuwe ontsluiting wenst te realiseren voor het bedrijventerrein “De Rotstuinen”. Met het oog hierop heeft de gemeente reeds voorbereidingen getroffen door een extra afslag op te nemen in een nieuw te realiseren rotonde aan de Deventerstraat. Deze rotonde is reeds vergund door de gemeente. De nieuw aan te leggen weg zal door een stuk bosschage (eigendom gemeente) lopen. De gemeente heeft gemeld dat er een dassenburcht in dit gebied aanwezig is. Het vermoeden bestaat dat dit een bijburcht is. In mei 2024 is door Idverde Advies een quickscan natuur uitgevoerd, waarbij al een cameraplaatsing is gedaan om de aanwezigheid van de das te onderzoeken. Ten tijde van dit onderzoek was de burcht niet in gebruik. Om het gebruik van de burcht door de das uit te sluiten dan wel aan te tonen, moet aanvullende onderzoek uitgevoerd worden.

1.2 Plangebied

Het plangebied is gelegen aan de Deventerstraat 550 te Apeldoorn. De toekomstige rotonde en aan te leggen weg door het bosschage zijn ten noorden en westen gelegen van het aangekochte perceel waar de herontwikkeling naar een bedrijventerrein zal plaatsvinden (zie figuur 1.1 en 1.2). Het plangebied ligt tussen de A50 (oostzijde) en N344 (noordzijde) en ten westen en zuiden ligt het tegen een woonwijk, bedrijventerrein en agrarische gronden. In bijlage 1 zijn aanvullende foto's opgenomen van het gebied.

Figuur 1.1: Ontwerp van ontsluitingsweg met rotonde bovenaan, bosschage (donkergroen) met dassenburcht (rode stip), afslag door bosschage (grijze lijn) en voormalige agrarische grond (lichtgroen) (bron: Grehamer & Company)

Figuur 1.2: Ligging plangebied met het bosschage in het midden en dassenburcht (rode stip) (bron: Pdok)

1.3 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 is de werkwijze van het uitgevoerde onderzoek beschreven. In hoofdstuk 3 zijn de resultaten beschreven van het uitgevoerde onderzoek. In hoofdstuk 4 is de effectbeoordeling geschreven. In hoofdstuk 5 worden conclusies en adviezen geformuleerd voortkomend uit het onderzoek. Hoofdstuk 6 bevat de geraadpleegde literatuur. In de bijlage 1 is het wettelijk kader te vinden. In bijlage 2 staat een aantal foto's van het plangebied en in bijlage 3 staat een selectie van foto's van het cameraonderzoek.

2. Onderzoeksmethode

In dit hoofdstuk is in het kort de werkwijze van het aanvullend onderzoek toegelicht.

2.1 Nader onderzoek dassen

In 2024 is nader onderzoek uitgevoerd om inzichtelijk te maken of de aanwezigheid van das kan worden uitgesloten in het plangebied. Tijdens de voorafgaande quickscan is een eerste cameraplaatsing uitgevoerd (idverde Advies, 2024). Hierop is deze rapportage voortgebouwd. Het onderzoek is uitgevoerd volgens de methodes beschreven in het Kennisdocument Das van Bij12.

2.1.1 Sporenonderzoek

In de eerder uitgevoerde onderzoeksronde is bij het plaatsen van de camera's een sporenonderzoek gedaan waarbij is gelet op uitwerpselen, pootafdrukken, haren of andere sporen die activiteit van een das aanduiden. Dit is gedaan in de omgeving van de burcht. Dit sporenonderzoek is uitgebreid door tijdens de tweede en derde cameraplaatsing en ophaalbezoeken op sporen te letten en deze waar aanwezig te documenteren.

2.1.2 Cameraonderzoek

In de eerder uitgevoerde onderzoeksronde zijn twee wildcamera's van het type Bushnell Trophy Cam rondom de dassenburcht geplaatst. Deze camera's maakt bij detectie van beweging twee foto's met een cooldown van 10 seconden. Deze camera's zijn twee weken blijven staan. Hierna zijn de camera's verwijderd en is de data bekeken. Conform het Kennisdocument Das te werken is dit uitgebreid door tweemaal twee weken lang 2 dezelfde wildcamera's op te hangen (zie figuur 2.1). In totaal zijn zo drie veldinventarisaties gedaan. Deze zijn onder goede omstandigheden (geen extreme hitte, kou of andere bijzondere weersomstandigheden) en verspreid over het jaar uitgevoerd. Zie tabel 1 voor de datums van de veldinventarisaties.

Tabel 1: Overzicht cameraplaatsingen

Ronde	Plaatsingsdatum	Ophaaldatum
1	16 mei 2024	30 mei 2024
2	28 augustus 2024	10 september 2024
3	17 oktober 2024	31 oktober 2024

Figuur 2.1: Een geplaatste camera in het plangebied

3. Onderzoeksresultaten

In dit hoofdstuk zijn de resultaten van het dassenonderzoek beschreven. Er wordt ingegaan op de resultaten van het veldonderzoek per inventarisatiemoment.

3.1 Sporenonderzoek

Tijdens het eerste bezoek in mei zijn geen haren, voetsporen, uitwerpselen of andere sporen die duiden op activiteit van een das gevonden. De latrineputten bij de burcht leken al lang ongebruikt door de afwezigheid van recente graafsporen en uitwerpselen.

Bij het tweede bezoek waren deze resultaten anders. Aanwezige sporen duiden op recente activiteit rond de burcht. Zo is er een duidelijk loop/sleepspoor van takken te zien vanaf de naastgelegen akker naar de burchtingang (zie figuur 3.1). Dit indiceert dat kamers in de burcht bekleed worden en in gebruik zijn.

Bij het derde bezoek waren geen sleepsporen te zien. Hier was het echter wel te zien dat er nog graafactiviteit rond de burchten is door de lichte kleur van het zand (zie figuur 3.2). Door het natte weer waren pootafdrukken niet duidelijk te zien. Het aantal ingangen van de burcht nam gedurende het onderzoek toe van twee naar vier. Dit betekent dat de das actief bezig is om de burcht uit te breiden.

Figuur 3.1: Sleepspoor naar dassenburcht bij tweede bezoek

Figuur 3.2: Graafsporen bij burchtingang bij derde bezoek

3.2 Cameraonderzoek

Als resultaat van de eerste cameraplaatsing in mei zijn geen dassen aangetoond. Op geen van de foto's gemaakt door de geplaatste camera's zijn dassen te zien.

Bij de tweede cameraplaatsing in augustus is de das wel gefotografeerd. Op de foto's is de das meermaals gezien terwijl deze in de nacht de burcht verlaat en betreedt (zie figuur 3.3).

Figuur 3.3: Camerabeeld das tweede ronde

Bij de derde cameraplaatsing in oktober is de das wederom gefotografeerd. Hier is te zien hoe de das bij de grootste ingang in het midden van het bosschage in de vroege ochtend aan het graven is (zie figuur 3.4). Ook is de das gefotografeerd bij het betreden van een van de burchtingangen in het oosten, aan de rand van het bosschage (zie figuur 3.5).

Figuur 3.4: Camerabeeld gravende das derde ronde

Figuur 3.5: Camerabeeld das bij burchtingang oost

Naast de das zijn ook andere soorten gezien op de camera's. Het gaat hier om vogels als een koolmees, roodborst en buizerd, een muis en een vos. Enkele van deze foto's zijn te zien in bijlage 2.

3.3 Conclusie

Uit het spooronderzoek en het cameraonderzoek is gebleken dat het bosschage onderdeel vormt van het leefgebied van de das. Vanwege de camerabeelden is de inschatting dat het hier over één enkele das gaat in het bosschage. Naar verwachting is het bosschage een uithoek van het leefgebied van de das. Aan de gehele westkant van de bosschage ligt de bebouwde kom, waar voor de das geen realistisch leefgebied is. Ten noorden van het bosschage ligt de Deventerstraat, waarbij de das risico loopt op aanrijding en aan de overkant een afsluiting is met hekken, waar de das niet doorheen komt.

Dit betekent dat de das vanuit het zuiden (langs de A50) of vanuit het oosten zou moeten komen en daar het grootste deel van zijn leefgebied heeft. De gemeente Apeldoorn heeft aangegeven dat er langs het talud aan de oostzijde van de A50 een grote hoeveelheid graafsporen van dassen aanwezig zijn. Daarnaast is de gemeente Apeldoorn bezig met een plan om het gebied ten oosten van de A50 te versterken voor de das. Hierbij wordt gedacht aan dassenwerende hekken langs de A50 en dassentunnels onder drukke wegen zoals de Deventerstraat door.

De vormt A50 een barrière tussen dit gebied en het bosschage, waar de das bij het oversteken het risico op aanrijding loopt. Aan de westzijde van de A50 is het bosschage zelf vrijwel de enige plek die geschikt is voor de das.

4. Effectbeoordeling en toetsing aan de Omgevingswet

In dit hoofdstuk is een analyse gemaakt van de te verwachten effecten van de werkzaamheden op het leefgebied van dassen. De bevindingen zijn hierbij getoetst aan de Omgevingswet.

4.1 Flora- en fauna-activiteit

De soortenbescherming in het Bal is opgesplitst in drie verschillende regimes: 11.2.2 Bal: omgevingsvergunning soorten Vogelrichtlijn, 11.2.3 Bal: omgevingsvergunning soorten Habitatrichtlijn en als laatste 11.2.4 Bal: omgevingsvergunning andere soorten. Zie bijlage 1 voor een beschrijving van deze artikelen. Onder elk regime worden handelingen benoemd welke schadelijk kunnen zijn voor de soort en waardoor sprake is van een flora- en fauna-activiteit. De das valt onder 'andere soorten', waardoor art. 11.54 lid 1 onder a & b uit het Bal relevant is. Deze worden in onderstaande tabel beschreven.

Tabel 4.1: Overzicht schadelijke handelingen andere soorten uit het Bal

Art. 11.54, lid 1	Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, aanhef en onder g, van de wet, om zonder omgevingsvergunning een flora- en fauna-activiteit te verrichten, geldt voor:
A	Het opzettelijk doden of vangen van in het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers van de soorten, genoemd in bijlage IX, onder A
B	Het opzettelijk beschadigen of vernielen van de vaste voortplantingsplaatsen, rustplaatsen of eieren van dieren

4.2 Das

Uit het cameraonderzoek is gebleken dat de das nog gebruik maakt van de aanwezige burcht. In het ontwerp ligt de aansluiting op de rotonde zo, dat de weg door de bosschage heen loopt. Dit betekent dat het bosschage en de burcht verwijderd worden voor aanvang van de werkzaamheden. Hierbij bestaat de mogelijkheid dat de das aanwezig is in de burcht en risico loopt om gedood te worden.

Door het opzettelijk vernielen van vaste voortplantings- of rustplaatsen van de das is sprake van een flora- en fauna-activiteit waar een omgevingsvergunning voor nodig is. Ook het doden van de das valt onder schadelijke handelingen van het Bal. Om doding van de das tijdens de werkzaamheden te voorkomen, moeten maatregelen worden genomen.

5. Conclusie en advies

In dit hoofdstuk is beknopt beschreven wat de conclusies van het onderzoek zijn en welke vervolgstappen nodig zijn om voorgenomen werkzaamheden conform de Omgevingswet uit te voeren. Daarnaast wordt een advies gegeven voor het vervolgtraject.

5.1 Das

Uit het nader onderzoek blijkt dat de aanwezige burcht in het plangebied actief bewoond wordt door de das. Dit is gebleken uit aanwezige sporen, de uitbreiding van de burcht en de camerabeelden.

Bij de voorgenomen werkzaamheden wordt de aanwezige burcht vernield. Dit geldt voor de aanleg van de ontsluitingsweg vanaf de aan te leggen rotonde naar het zuiden toe. Ook kunnen individuen worden gedood door de werkzaamheden. Wanneer de burcht wordt vernield of dieren worden gedood is dit een flora en fauna-activiteit waarvoor een omgevingsvergunning moet worden aangevraagd.

5.2 Advies vervolgstappen

Geadviseerd wordt om een activiteitenplan op te stellen om te voldoen aan de beoordelingsregels bij de vergunningsaanvraag.

Hierbij moet in het activiteitenplan:

- Beargumenteerd zijn dat er geen andere bevredigende oplossing is
- Beargumenteerd zijn dat de activiteit nodig is voor een wettelijk belang
- Beargumenteerd zijn dat de activiteit geen afbreuk doet aan het streven de populatie van de soort in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan.
- Een mitigatieplan worden uitgewerkt waarin aangegeven wordt hoe de negatieve effecten op flora en fauna worden verminderd of voorkomen.

Aan de westzijde van de A50, waar de bucht nu zit, is naast het bosschage geen leefgebied beschikbaar dat van waarde is voor de das. Bij dit activiteitenplan kan daarom ingezet worden op de oostzijde van de A50, waar de gemeente Apeldoorn al bezig is om plannen te maken om dit gebied dassenvriendelijker te maken.

6. Literatuurlijst

- Bij12. (2017). Kennisdocument das. Versie 1.0
- Idverde advies (2024). Quickscan natuur en dassenonderzoek. Versie 1.0
- Zoogdiervereniging. Das. <https://www.zoogdiervereniging.nl/zoogdiersoorten/das>

Bijlage 1 - Wettelijk kader

De bescherming van soorten en hun leefgebieden is geregeld in de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn en op nationaal niveau verankerd in de Omgevingswet (hierna Ow genoemd). Enerzijds richt de Ow zich op de bescherming van daartoe aangewezen gebieden. Deze gebieden bestaan uit Natura 2000-gebieden en bijzondere nationale natuurgebieden. Natura 2000-gebieden is de overkoepelende naam voor de Vogel- en Habitatrichtlijngebieden. Activiteiten die schade toebrengen aan de beschermde natuur in deze gebieden zijn verboden.

Anderzijds richt de wet zich op de bescherming en het behoud van in het wild levende planten- en diersoorten binnen en buiten de beschermde natuurgebieden. In de Ow wordt onderscheid gemaakt in een drietal beschermingsregimes. Onderstaand zijn deze kort toegelicht.

Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn (art. 11.37 Bal): Dit zijn Europees beschermde vogelsoorten. In de wet staat beschreven dat het verboden is om opzettelijk van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als beschreven in de Vogelrichtlijn te doden, storen of vangen. Daarnaast mogen nesten/rustplaatsen niet opzettelijk worden vernield en is het verboden eieren te rapen.

Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn (art. 11.46 Bal): Dit zijn Europees beschermde soorten. Hierin staat beschreven dat het verboden is om opzettelijk van nature in Nederland in het wild levende dieren als beschreven in de Habitatrichtlijn (Bijlage IV), Verdrag van Bern en Verdrag van Bonn te doden, verstoren of vangen in hun natuurlijke leefgebied.

Beschermingsregime andere soorten (art. 11.54 Bal): Deze soorten zijn nationaal beschermd. In de wet staat beschreven dat het verboden is om flora en fauna beschreven in bijlage IX onderdeel A en B van het Bal opzettelijk te doden of vangen. Naast het beschermen van de soorten worden ook de voortplantings- en rustplaatsen beschermd, het is verboden om deze opzettelijk te beschadigen of vernielen. Ook de betreffende planten mogen niet worden geplukt/vernield.

Tabel 5.1. Overzicht schadelijke handelingen per beschermingsregime.

Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn (art. 11.37 Bal)	Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn (art. 11.46 Bal)	Beschermingsregime soorten Andere Soorten (art. 11.54 Bal)
<i>Het verbod om zonder omgevingsvergunning een flora- en fauna-activiteit te verrichten, geldt voor:</i>	<i>Het verbod om zonder omgevingsvergunning een flora- en fauna-activiteit te verrichten, geldt voor:</i>	<i>Het verbod om zonder omgevingsvergunning een flora- en fauna-activiteit te verrichten, geldt voor:</i>
Lid 1, onder a. het opzettelijk doden of opzettelijk vangen van van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten	Lid 1, onder a. het in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk doden of opzettelijk vangen van in het wild levende dieren van soorten	Lid 1, onder a. het opzettelijk doden of vangen van in het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers van de soorten
Lid 1, onder b. het opzettelijk vernielen of opzettelijk beschadigen van nesten, rustplaatsen en eieren van vogels of het opzettelijk wegnemen van nesten van die vogels	Lid 1, onder b. het opzettelijk verstoren van dieren	Lid 1, onder b. het opzettelijk beschadigen of vernielen van de vaste voortplantingsplaatsen, rustplaatsen of eieren van dieren
Lid 1, onder c. het rapen en onder zich hebben van eieren van vogels	Lid 1, onder c. het in de natuur opzettelijk vernielen of rapen van eieren van dieren	Lid 1, onder c. het opzettelijk in hun natuurlijke verspreidingsgebied plukken en verzamelen, afsnijden, ontwortelen of vernielen van vaatplanten van de soorten
Lid 1, onder d. het opzettelijk storen van vogels	Lid 1, onder d. het beschadigen of vernielen van de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren	
	Lid 1, onder e. het opzettelijk plukken en verzamelen, afsnijden, ontwortelen of vernielen van planten van soorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied.	

Bijlage 2 - Foto's plangebied

Omgeving burcht

Burcht

Bijlage 3 - Foto's cameraonderzoek

Das

Andere soorten

